

f

PROJECT: Restauratie en verbouw stadhuis Bolsward
DATUM: 1-10-2021
BETREFT: Memo restauratie houten onderdelen
KENMERK: 16056-VM-22

1 PAGINA

Uitgangspunten:

In het kader van de herstelplannen voor de houten onderdelen is afgesproken volgens de restauratie-ladder keuzes te maken. Uitgangspunt is om maximaal behoud na te streven van de onderdelen uit 1618 en te onderzoeken welke herstel methode daarvoor het beste voldoet. In de onderzoeksfase zijn alle balken en balkkoppen onderzocht en daaruit is een overzicht gemaakt voor het stadhuis én de toren: zie bijlages. Afgesproken wordt om een eerste herstel operatie te doen in de vloer van de burgemeesterskamer omdat deze balken zijn geschilderd en eventueel herstelwerk weer kan worden 'gecamoufleerd'.

1e fase houten vloeren:

Daarvoor wordt een deel van de vloer t.p.v. de balkkoppen gedemonteerd om de balken ook van de bovenzijde te kunnen inspecteren. De vloerdelen blijken oorspronkelijk en lopen van gevel tot gevel, maar ze moeten bij demontage vanwege de tussenmuur doorgezaagd worden. Om zoveel mogelijk te kunnen laten liggen wordt er hier eerst voor gekozen om vooral van onderaf te gaan herstellen. De slechte balkkoppen worden aangeheeld met eikenhout, haaklas verbindingen en boutkoppelingen: zie foto's. Tijdens het herstel blijken de kernen van de balken verregaand aangetast terwijl de wanden vaak nog wel redelijk zijn. Uiteindelijk is ca 30% van het hout vervangen en dat is iets minder dan uit de inventarisatie vooraf was geconcludeerd.

Afwegingen:

De behandelde balklaag onder de burgemeesterskamer is de enige in het complex die geschilderd is, zodat voor de andere herstellingen wordt bekeken of epoxy-herstel tot meer hout-behoud leidt. Bij de proef in de vloer van de raadszaal blijkt via dit systeem meer hout én, niet onbelangrijk, meer hout met de tekenen des tijds (patina en teksten / oude herstellingen) in het zicht te kunnen worden gehandhaafd.

2e fase houten vloeren:

Voor het herstel van de overige balklagen worden waar nodig de vloerdelen (plaatselijk dubbele vloeren) geheel verwijderd zodat van bovenaf de slechte plekken in de balken kunnen worden uitgezaagd/verwijderd en er soms slechts een houten 'bekisting' overblijft. Waar nodig worden stukken eikenhout (zoveel mogelijk van 30-40 jaar na kap) ingelegd om het in het zicht komen van epoxy te voorkomen. Epoxy in de muurzone wordt geaccepteerd. Waar consoles/sleutelstukken

aanwezig zijn, worden de sleutelstukken uitgenomen en los hersteld en daarna weer gemonteerd. De vloerdelen worden vervolgens weer aangebracht: zie foto's.

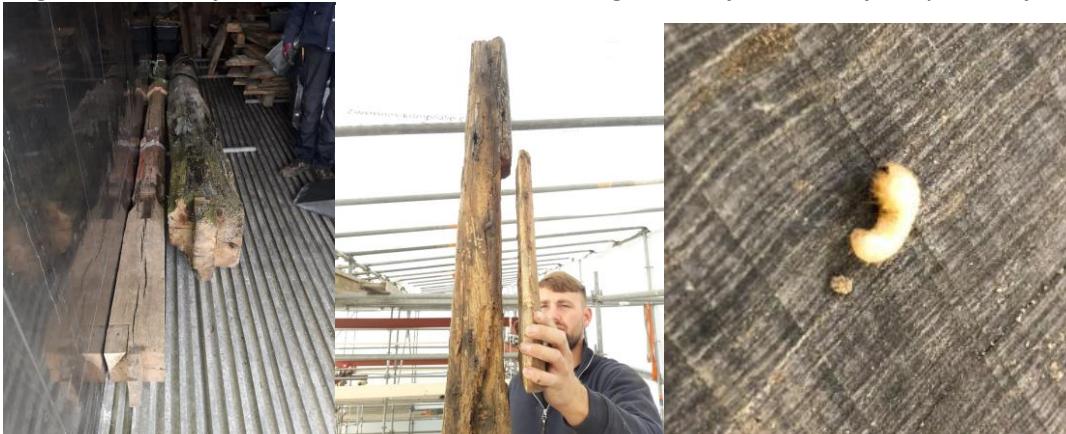

Herstel torenconstructie:

Twee van de drie torendelen in Sneek zijn dusdanig aangetast dat tot gehele demontage wordt besloten.

Later blijkt er bij de spits bij plaatselijke inspectie veel vocht achter de loodbekleding te zitten doordat gelaste verbindingen zijn gescheurd. Bij de verwijdering van de loodbekleding (uit 1955) blijkt het verstandig toch ook dit deel helemaal te demonteren. Daarbij blijkt de centrale eiken spil nog uit de bouwtijd te stammen en constructief nog in redelijke staat. Bij het plaatselijk herstel van

ADEMA ARCHITECTEN

VLEESMARKT 7 9101 MH DOKKUM TELEFOON 0519-295665 FAX 0519-292870 INFO@ADEMA-ARCHITECTEN.NL

deze spil worden veel larven ontdekt, zodat het vergassen in een container geen overbodige luxe blijkt.

Dokkum,
Siebe van Seijen